
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 339.13.25:663.2

**В. П. Ильчук, д. е. н.,
В. Л. Пазюк, здобувач****ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ ВИНА В УКРАЇНІ**

Анотація. Проаналізований стан нормативно-правової бази та інших складових систем інституційного забезпечення ринку вина в Україні. Розкрита сутність адміністративних, економічних та соціальних важелів впливу на процеси виробництва, обігу та реалізації винної продукції.

Ключові слова: винна продукція, ринок вина, нормативно-правова база, виробництво, обіг, реалізація, закон, постанова, інституційне забезпечення, алкогольна продукція, державне управління.

**В. П. Ильчук, д. е. н.,
В. Л. Пазюк, соискатель****ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ
ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ РЫНКА ВИНА В УКРАИНЕ**

Аннотация. Проанализированы состояние нормативно-правовой базы и других составляющих систем институционального обеспечения рынка вина в Украине. Раскрыта сущность административных, экономических и социальных рычагов влияния на процессы производства, обращения и реализации винной продукции.

Ключевые слова: винная продукция, рынок вина, нормативно-правовая база, производство, оборот, реализация, закон, постановление, институциональное обеспечение, алкогольная продукция, государственное управление.

**V. P. Ilchuk, Doctor of Economic Sciences
V. L. Paziuk, Candidate of Science****INSTITUTIONAL SUPPORT
OF FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF THE WINE MARKET IN UKRAINE**

Abstract. The state of the regulatory framework and other components of institutional support of wine market in Ukraine are considered. The essence of administrative, economic and social levers of influence on the processes of production, circulation and sale of the wine products is explored.

Keywords: wine production, wine market, regulatory framework, production, circulation, sales, law, regulations, institutional support, alcoholic products, public administration.

Постановка проблеми. У сучасних умовах ринкові механізми виявляються неспроможними розв'язати проблему саморегулювання алкогольної сфери, запобігти негативним соціальним наслідкам споживання алкогольної продукції в суспільстві та ліквідувати їх. У зв'язку з цим підвищуються вимоги до державного управління процесами виробництва та реалізації алкогольної продукції, зокрема вина. Розв'язання вказаної проблеми пов'язано з удосконаленням нормативно-правових актів, які впорядковують виробництво, обіг та реалізацію алкогольних напоїв, а також активізують профілактичні, просвітницькі заходи, спрямовані на попередження зловживання алкогольних напоїв та формують в суспільстві образ здорового способу життя.

Ряд нормативно-правових актів, які регулюють сферу виробництва, обігу і споживання алкогольних напоїв доводять, що алкогольна продукція є ірраціональною продукцією, яка не належить до життєво-необхідної, а її надмірне споживання завдає шкоди здоров'ю та негативно впливає на самопочуття людини. Аналіз законодавчої та нормативної бази, яка регулює ринок вина в

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Україні, показав наявність ряду проблем діючої системи управління процесами виробництва та обігу винної продукції, що потребує розробки та реалізації напрямів її вдосконалення на сучасному етапі розвитку економіки. Доцільно також розкрити роль та функції державних інституцій у сфері регулювання процесами виробництва та реалізації винної продукції. Отже, виникає необхідність дослідження загальних підходів та пріоритетів, що обумовлені політикою держави у сфері виробництва та обігу вина, її взаємозв'язків з економічною і соціальною політикою.

Аналіз досліджень та публікацій. Інституційне забезпечення функціонування і розвитку ринку алкоголю в Україні досліджувалося та аналізувалося багатьма вітчизняними науковцями та економістами, такими як Задорожна Л.М., Вінніченко І.І., Сіренко Н.М., Забуранний С.В., Шаманська О.І., Коротун В.І., Лисецька Н.М., Брехов С.С. та ін.. Науковці, економісти у своїх дослідженнях визначають особливості інституційного забезпечення функціонування ринку алкоголю в Україні та висвітлюють недоліки нормативно-правової бази. Проте сутність адміністративних, економічних та соціальних важелів впливу на процеси виробництва, обігу та реалізації винної продукції розкрити недостатньо. Тому потребують подальших досліджень питання щодо вдосконалення інституційного забезпечення виробництва, обігу та споживання винної продукції.

Мета статті. Головна мета роботи полягає у науковому обґрунтуванні напрямів та механізмів удосконалення інституційного забезпечення виробництва, обігу та споживання винної продукції.

Виклад основного матеріалу. Виробництво, обіг та споживання вина є специфічною сферою, що характеризується як складна, особлива і багатофакторна суспільно-економічна система, якій притаманні тимчасові економічні вигоди та постійні соціальні ризики. Два головних взаємно протилежних фактора - соціальна шкідливість споживання та бюджето-формуюча здатність поширення продукції зумовлюють суспільну потребу державного втручання в процеси її виробництва та реалізації [22]. Особливістю формування системи та її управління є намагання держави здійснити аналіз і прийняти важливі рішення щодо посилення впливу на сферу виробництва та споживання алкоголю.

Державний контроль за виробництвом, обігом та споживанням винної продукції потребує проведення періодичної атестації суб'єктів та місць зберігання згаданої продукції, введення системи оптових складів, регулювання роботи суб'єктів торгівлі, обов'язкового ліцензування роздрібною діяльністю, удосконалення механізмів декларування і контролю обсягів реалізованої продукції, створення єдиної державної системи обліку виробництва та обігу алкоголю та спеціалізованої системи роздрібною торгівлі алкоголем, вдосконалення маркування продукції. Специфічним для України є ринок вина, регулювання якого забезпечується такими нормативно-правовими актами (Таблиця 1).

Важливими законодавчими актами у цій галузі є Закон України «Про виноград та виноградне вино», «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів». Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів в нашій країні регулює Податковий кодекс України, яким визначено вичерпний перелік податків і зборів, що справляються в Україні, порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки. Також Податковий кодекс України регулює операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування. Так, дані операції регулюються пунктом 3 статті 213, а саме підпунктом 213.3.6 пункту 213.6 статті 213 Податкового кодексу України [29]. До таких товарів, зокрема, відносяться і ввезені на митну територію України виноматеріали, які планується використовувати як сировину для виробництва вин. Проте варто відзначити, що вони не оподатковуються тільки за умови виготовлення з такої сировини готової продукції на митній території України, за умови, що надалі з неї буде сплачуватися акцизний податок. Це правило поширюється і на продукцію, яка буде реалізовуватися на експорт, за умови, що виробник здатний пред'явити митному органу ліцензії на право виробництва. Таким чином, слід пам'ятати, що виноматеріали, що ввозяться виробником вин на митну територію України, звільняються від обкладення акцизним податком. Як і у випадку з експортом готових вин із завезеного виноматеріалу, підставою для звільнення від сплати податків є наявність ліцензії на право їх виробництва. Якщо ж такий документ відсутній, то ввезення виноматеріалів оподатковується за ставками податку на виноробну продукцію, встановленими підпунктом 215.3.1 пункту 215.3 стат-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

ті 215 Податкового Кодексу України [1]. Відповідність нормативно-правових документів технологічним етапам виготовлення винної продукції приведена в Таблиці 2.

Таблиця 1.

Нормативно-правові акти з регулювання процесів виробництва і реалізації винної продукції

№	Назва нормативно-правового акту	Сфера регулювання
1	2	3
1.	Конституція України ухвалена і введена в дію Верховною Радою України 28 червня 1996 року.	До основних положень Конституції України належать норми, що визначають загальні засади державного ладу України, основні напрями етнічної та культурної політики держави, правовий статус власності. Встановлюються також основи національної безпеки та зовнішньополітичної діяльності України, визначають спрямованість зовнішньополітичної діяльності держави та ін.
2.	Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів» від 19 грудня 1995р.	Визначає основні засади державної політики щодо регулювання виробництва, експорту, імпорту, оптової і роздрібно торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим плододивим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плододивим, алкогольними напоями та тютюновими виробами, забезпечення їх високої якості та захисту здоров'я громадян, а також посилення боротьби з незаконним виробництвом та обігом алкогольних напоїв і тютюнових виробів на території України. Дія цього Закону не поширюється на роздрібну торгівлю винами столовими, крім випадків, передбачених цим Законом, а також на виробництво вин виноградних і плодово-ягідних, наливок і настоянок, виготовлених громадянами в домашніх умовах для власного споживання.
3.	Закон України «Про виноград та виноградне вино» від 16.06.2005 № 2662-IV	Регулює правові відносини у сфері виноградарства та виноробства України, пов'язані з веденням виноградників та виробництвом винограду, вина та інших продуктів виноробства, визначає регламентацію і контроль в цих галузях виробництва, права і обов'язки виробників, повноваження органів виконавчої влади і спрямований на посилення боротьби з фальсифікацією виноробної продукції в Україні. Дія цього Закону поширюється на юридичних та фізичних осіб, господарська діяльність яких включає виробництво, реалізацію, експорт та імпорт товарної продукції в галузі виноградарства і виноробства. Дія цього Закону не поширюється на виробників винограду і вина домашнього, призначених для власного споживання.
4.	Закон України від 17 травня 2001р. «Про підтвердження відповідності». Документ 2406-14, чинний, поточна редакція — Редакція від 02.12.2012, підстава 5463-17 (Втрата чинності відбудеться 10.02.2016, підстава 124-19) Про технічні регламенти та оцінку відповідності (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 14, ст.96)	Визначає правові та організаційні засади підтвердження відповідності продукції, систем якості, систем управління якістю, систем екологічного управління, персоналу та спрямований на забезпечення єдиної державної технічної політики у сфері підтвердження відповідності. Визначає правові та організаційні засади розроблення, прийняття та застосування технічних регламентів і передбачених ними процедур оцінки відповідності, а також здійснення добровільної оцінки відповідності.
5.	Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 26.12.2007 року	Визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю).

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Продовження таблиці 1

1	2	3
6.	Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 р.	Визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування.
7.	Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 21.06.2012	Визначає основні засади цінової політики і регулює відносини, що виникають у процесі формування, встановлення та застосування цін, а також здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення.
8.	Закон України «Про рекламу» від 3 липня 1996	Визначає засади рекламної діяльності в Україні, регулює відносини, що виникають у процесі виробництва, розповсюдження та споживання реклами.
9.	Закон України «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби» від 15.09.1995	Визначає особливості нарахування та сплати акцизного збору, що справляється з виготовлених українськими виробниками та ввезених на територію України алкогольних напоїв та тютюнових виробів.
10.	Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.
11.	Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 р	Визначає правові засади захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції.
12.	Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993	Регулює відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на знаки для товарів і послуг в Україні.
13.	Положення про порядок видачі спеціальних дозволів (ліцензій) суб'єктам підприємницької діяльності на виробництво спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 липня 1996р. №885.	Визначає умови щодо надання спеціальних дозволів (ліцензій) суб'єктам підприємницької діяльності на виробництво спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів.
14.	Постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996р. № 493 Тимчасовий порядок видачі ліцензій на право імпорту, експорту, оптової торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами.	Регулює діяльність, пов'язану з оформленням та видачею ліцензій на право імпорту, експорту спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів і роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами.
15.	Цивільний Кодекс України від 16.01.2003	Регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.
16.	Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992року	Визначають правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, регулюють суспільні відносини у цій сфері з метою забезпечення гармонійного розвитку фізичних і духовних сил, високої працездатності і довголітнього активного життя громадян, усунення факторів, що шкідливо впливають на їх здоров'я, попередження і зниження захворюваності, інвалідності та смертності, поліпшення спадковості.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Продовження таблиці 1

1	2	3
17.	Кабінет Міністрів України Постанова від 30 жовтня 2008 р. № 957 зі змінами Про встановлення розміру мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на окремі види алкогольних напоїв Постанова від 17 червня 2015 р. № 426 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України» від 30 жовтня 2008 р. № 957	Установити розмір мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на окремі види алкогольних напоїв згідно з додатком. ЗМІНИ, що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2008 р. № 957 2. Додаток до постанови викласти в такій редакції: «Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2008 р. № 957 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 426) РОЗМІР мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на окремі види алкогольних напоїв.
18.	Закон України «Про ставки акцизного збору на спирт етиловий та алкогольні напої» від 07.05.1996	Затвердити ставки акцизного збору на спирт етиловий та алкогольні напої.
19.	Кабінет Міністрів України Постанова від 30 липня 1996 р. № 854, Київ, Про затвердження Правил роздрібної торгівлі алкогольними напоями	Визначають основні вимоги до роздрібної торгівлі горілкою і лікero-горілочаними виробами, вином виноградним та плодово-ягідним, коньяком, шампанським, вином ігристим (далі - алкогольні напої) і спрямовані на забезпечення прав споживачів щодо належної якості товару і рівня торговельного обслуговування.
20.	Наказ від 21 липня 2008 року N 444/74 Про затвердження галузевої Програми розвитку садівництва України на період до 2025 року і галузевої Програми розвитку виноградарства та виноробства України на період до 2025 року	Метою Програми розвитку виноградарства та виноробства до 2025 року є реалізація державної політики України щодо регулювання розвитку цієї галузі економіки, концентрації фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу для розв'язання головних проблем галузі.
21.	Митний Кодекс України від 13 березня 2012	Встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, становлять державну митну справу.
22.	Кабінет Міністрів України Постанова від 27 грудня 2010 р. N 1251 Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів	Про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів, що додається.
23.	Кабінет Міністрів України Постанова від 30 липня 1996 р. № 854 Правила роздрібної торгівлі алкогольними напоями	Визначає основні вимоги до роздрібної торгівлі горілкою і лікero-горілочаними виробами, вином виноградним та плодово-ягідним, коньяком, шампанським, вином ігристим (далі - алкогольні напої) і спрямовані на забезпечення прав споживачів щодо належної якості товару і рівня торговельного обслуговування.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Продовження таблиці 1

1	2	3
24.	Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993	Закон застосовується до правовідносин, що виникли після введення його в дію; авторські свідоцтва СРСР на винаходи є чинними в Україні; про видачу патенту України на винахід, що охороняється авторським свідоцтвом.
25.	Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23.12.1997	Закон регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями (постачальниками) та споживачами харчових продуктів і визначає правовий порядок забезпечення безпечності та якості харчових продуктів, що виробляються, знаходяться в обігу, імпортуються, експортуються.
26.	Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 Року наказ Мінагрополітики України та Української академії аграрних наук від «21» липня 2008 р. № 444/74	Стратегічною метою розвитку садівництва має бути: стабілізація і подальше збільшення виробництва плодів і ягід; насичення внутрішнього продовольчого ринку конкурентоспроможними продуктами та розширення їх експорту, щоб створити можливість до 2025 року повністю забезпечити потреби населення у цих продуктах за фізіологічними нормами; забезпечення розширеного відтворення виробництва головним чином за рахунок самофінансування галузі; розширення виробництва екологічно чистої продукції шляхом переходу від індустріально-хімічних методів ведення господарства до біологічних; інтенсивне господарювання шляхом удосконалення технологій і організації виробництва на основі використання досягнень науки й передового досвіду.
27.	Кабінет Міністрів України Постанова від 15 липня 2005 р. № 587, Київ, Про затвердження Порядку справляння збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства	Визначає механізм справляння збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства (далі - збір) в розмірах, встановлених Податковим кодексом України, та використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними» (далі - бюджетні кошти).
28.	Порядок створення енотек, зберігання і використання зразків вин з енотек Затверджено Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України 27.11.2012 № 731	Визначає процедуру створення енотек, їх призначення, порядок закладки на витримку, зберігання, догляд за колекційними винами та їх використання згідно з призначенням.
29.	Кабінет Міністрів України Постанова від 24 липня 2006 р. N 1005 Київ Про затвердження Порядку видачі дозволу на виготовлення сухих виноматеріалів	Затвердити Порядок видачі дозволу на виготовлення сухих виноматеріалів
30.	Закон України «Про стандартизацію» від 17.05.2001 № 2408-III	Закон регулює відносини, пов'язані з діяльністю у сфері стандартизації та застосуванням її результатів.
31.	Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16.09.2014	Цим документом створюється асоціація між Україною, з однієї сторони, та Союзом і його державами-членами, з іншої сторони.

Аналізуючи нормативно-правове забезпечення, що регулює діяльність виноробної галузі, простежується суттєва відмінність у кількості нормативних документів за технологічними етапа-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

ми виробництва, обігу та реалізації винної продукції. Це обумовлюється нарощуванням доданої вартості до продукту, можливим зловживанням в реалізації технологічного процесу, що призводить до виготовлення неякісного продукту (сурогатів), наявністю тінювих та інших схем в процесі реалізації винної продукції і т.ін.

Таблиця 2

Відповідність нормативно-правових документів технологічним етапам виготовлення, обігу та реалізації винної продукції.

№ етапу	Виноробна підгалузь технологічні етапи виготовлення, обігу та реалізації	Основні нормативно-правові документи (Таблиця 1), що регулюють діяльність підгалузі відповідно етапам
1.	Вирощування винограду	1, 5, 10, 11, 15, 20, 25, 26, 27
2.	Виготовлення виноматеріалів та виробництво вина	1, 2, 3, 4, 6, 10, 11, 13, 15, 20, 25
3.	Реалізація (обіг) вина	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30

Більш характерними заходами державного впливу є соціальні механізми - адміністративне обмеження споживання продукції різними категоріями населення, існування лише спеціалізованих закладів торгівлі, регулювання їх кількості, розвинені системи профілактики алкоголізму та інформування про його шкідливі наслідки.

У межах країн Європейського Союзу сформовані економічні механізми - спільні митні тарифи, єдиний порядок та розміри ставок сплати акцизу на алкоголь; адміністративні - режим ліцензування імпорту; правові - відповідна законодавча база, контроль реклами. Державне регулювання аналізованої сфери передбачає акцизне оподаткування, митно-тарифне та технічне регулювання, спеціальне маркування, ліцензування, контроль якості продукції [21]. Отже, Україна може запозичити позитивний досвід інших держав щодо запровадження регіонального маркування, квотування та декларування продукції, контролю реклами, проведення активної соціальної політики в обмеженні споживання алкогольної продукції.

Економічним механізмом державного впливу є акцизні збори на алкогольну продукцію. Ставка податку буде встановлюватися місцевими органами влади у розмірі не більше 5%. Це новий для України підхід в зборі акцизного податку [42, 2]. Державний контроль на оптову торгівлю алкоголем передбачає адміністративні механізми - ліцензування діяльності, щорічне декларування продукції, контроль за якістю, рекламою алкоголю та обсягами роздрібною торгівлі. Інституційний досвід державного впливу на сферу обігу винної продукції свідчить про різноманітні форми і методи втручання держави. (Рис.1).

Підвищення ефективності управління сферою алкогольної продукції пов'язане з подальшим розвитком та вдосконаленням нормативно-законодавчої бази, гармонізацією законодавства щодо якості продукції з відповідним законодавством, прийняття спеціальних галузевих законів. Для формування системи державного управління в спеціалізованій сфері доцільно переглянути і сформувати відповідну структуру управління нею на основі утворення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань виробництва та обігу винної продукції, безпосередньо підпорядкованих йому територіальних органів, служб з контролю якості продукції й соціологічних досліджень та інформаційного моніторингу щодо впливу продукції на споживача [3].

Державне управління у сфері алкогольної продукції має реформуватися системно, з використанням дієвих механізмів, зокрема, соціальних - розробки державних і регіональних програм формування здорового способу життя, захисту громадян від негативного впливу продукції, проведення цільових соціологічних досліджень, соціального страхування споживачів за шкоду, заподіяну вживанням неякісної продукції, повної заборони реклами продукції; економічних - стабільної системи податків та акцизних зборів на продукцію, регулювання цін; адміністративних - ліцензування та технічного регулювання діяльності, посилення контролю за якістю продукції, дієвих штрафних санкцій та відповідальності за нелегальний обіг продукції, вдосконалення її маркування, організаційних заходів з уніфікації структури органів управління; правових - врегу-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

льованих процедур у здійсненні процесів виробництва та поширення алкогольно-тютюнової продукції.

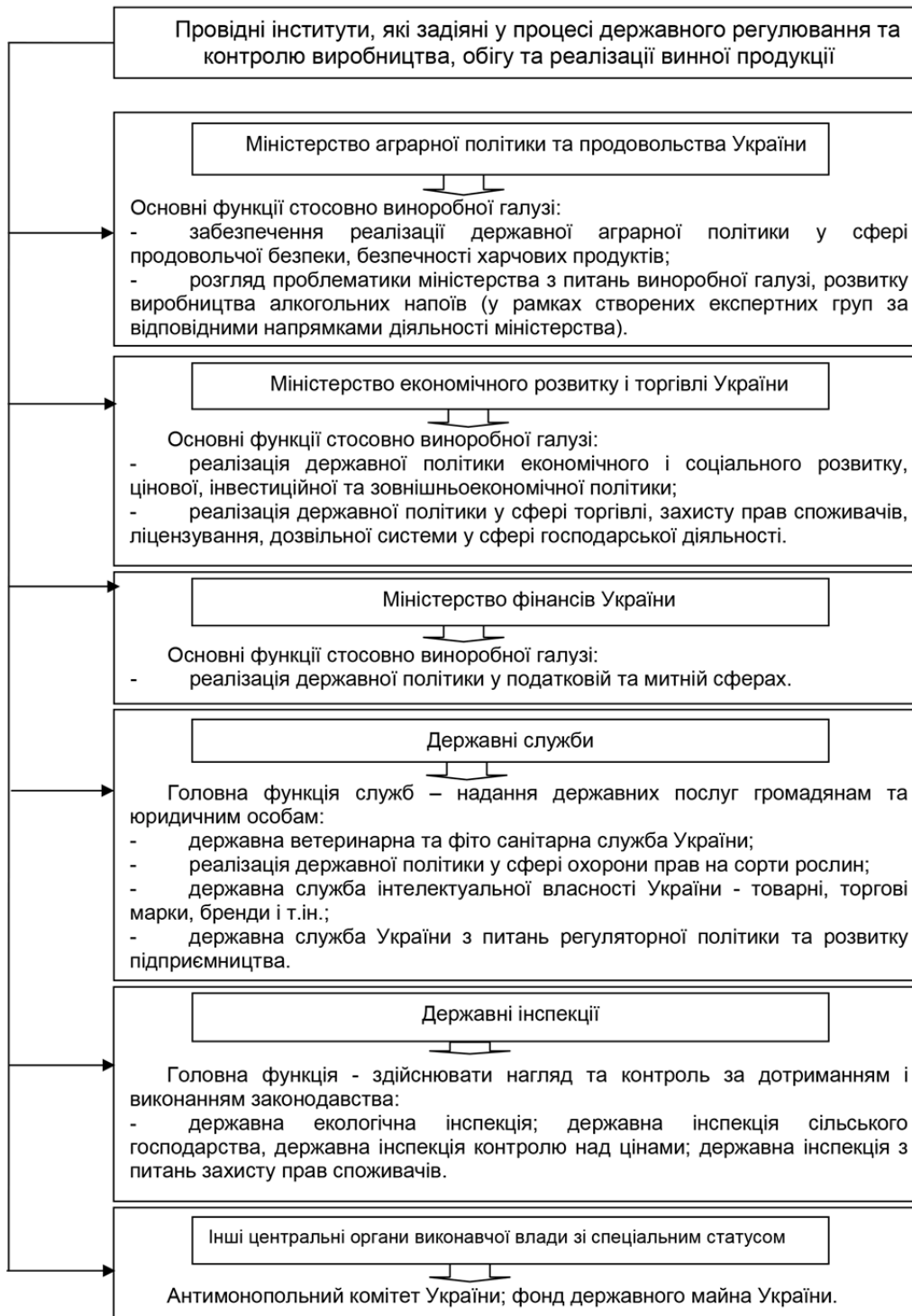

Рис.1. Провідні державні інститути регулювання і контролю виробництва, обігу та реалізації винної продукції

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Установлено, що в Україні соціальні механізми впливу на сферу загалом не сформовані. Характерним стало мінімальне втручання держави у процеси споживання продукції. Зокрема, послаблення адміністративних заходів боротьби з самогоноварінням, неконтрольована реклама споживання алкоголю, існування контрабанди і нелегального обігу продукції, послаблення контролю за споживання продукції, яке сприяє збільшенню її споживання серед молоді, жінок, підлітків, підвищенню рівня захворюваності громадян внаслідок надмірного вживання алкоголю та отруєння неякісною продукцією.

Також політика торгівельних мереж призводить до жорсткої конкуренції між вітчизняними та зарубіжними виробниками вина, оскільки торговельні мережі імпортують вино з інших країн, яке продають в своїх магазинах, а українські виробники змушені сплачувати маркетингові платежі за право бути вигідно представленими у даних торговельних мережах, при цьому не мають значного впливу на факти порушення термінів розрахунку торговельної мережі з даним виробником. Це також стосується українських ресторанів, в яких українські виноробники не займають належну частку у винних картах. Слід забезпечити впровадження законів, які допоможуть на державному рівні створити умови для розвитку виноробних підприємств, а також для розвитку нових підприємств з невеликими обсягами виробництва вин з власної сировини; надати права суб'єктам господарювання, які мають ліцензію на виробництво та виробляють вина з власних виноматеріалів, здійснювати оптову торгівлю без отримання окремої ліцензії. Реалізація цих законів дозволить розв'язати ряд соціальних проблем в частині створення додаткових робочих місць у сільській місцевості, додаткових фінансових надходжень у вигляді податків до державного та місцевих бюджетів, що сприятиме розвитку інфраструктури виноробних регіонів. Крім цього, поширення інновацій в інституційному забезпеченні дасть новий поштовх розвитку виноградно-виноробної галузі України.

Висновки і пропозиції. Інституційне забезпечення ринку вина в Україні перебуває на етапі нового розвитку, змін та удосконалення. Належне функціонування інститутів не може бути забезпечене без відповідного розвитку ринку вина в Україні, на який впливає висока вартість ліцензії на оптову торгівлю алкоголем, відсутність захисту національного виробника, регулювання рівня ставок акцизного збору. Але саме інституційне забезпечення мотивує та формує розвиток ринку вина. Удосконалення соціальної політики у сфері алкогольної продукції має базуватися на створенні засад нової суспільної культури, формуванні свідомої суспільної думки про негативне ставлення до надмірного споживання алкогольної продукції, удосконаленні законодавства, підвищення стандартів життя і пріоритетів цивілізаційного розвитку.

Література

1. Брехов С. С. Напрями вдосконалення системи контролю за обігом спирту та алкогольних напоїв в Україні / С. С. Брехов // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2013. - № 1. - С. 14-21. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/znpnudps_2013_1_4.pdf.
2. Забуранний С. В. Інституційне забезпечення інноваційної діяльності [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4316>.
3. Задорожна Л. М. Оцінка стану інституційного забезпечення розвитку ринку інновацій в аграрній сфері [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/7/14.pdf>.
4. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів : Закон України від 19 грудня 1995 № 481/95-ВР [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80>.
5. Про виноград та виноградне вино : Закон України від 16.06.2005 № 2662-IV [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2662-15>.
6. Про підтвердження відповідності : Закон України від 17 травня 2001 № 2406-III [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2406-14>.
7. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 № 124-VIII [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/124-19>.
8. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.
9. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 № 1775-III [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>.
10. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

11. Про рекламу : Закон України від 3 липня 1996 № 270/96-ВР [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>.
12. Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби : Закон України від 15.09.1995 № 329/95-ВР [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/329/95-%D0%B2%D1%80>.
13. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 7 червня 1996 № 236/96-ВР [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>.
14. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 № 2801-XII [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
15. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.
16. Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>.
17. Про ставки акцизного збору на спирт етиловий та алкогольні напої : Закон України від 07.05.1996 [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/178/96-%D0%B2%D1%80>.
18. Про стандартизацію: Закон України від 17.05.2001 № 2408-III [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2408-14>.
19. Про метрологію та метрологічну діяльність : Закон України від 11.02.1998 № 113/98-ВР [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/113/98-%D0%B2%D1%80>.
20. Конституція України ухвалена і введена в дію Верховною Радою України 28 червня 1996 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
21. Коротун В. І. Державне регулювання ринку підакцизних товарів в умовах дії Податкового кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ir.asta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/191/1/158_IR.pdf.
22. Лисецька Н. М. Впровадження європейських стандартів акцизного оподаткування: досвід для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/180.pdf>.
23. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.me.gov.ua>.
24. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.
25. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua>.
26. Митний кодекс України від 13 березня 2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
27. Про затвердження галузевої Програми розвитку садівництва України на період до 2025 року і галузевої Програми розвитку виноградарства та виноробства України на період до 2025 року : Наказ від 21 липня 2008 року N 444/74 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_cu/pg_gbwsls/index.htm.
28. Про затвердження Порядку створення енотек, зберігання і використання зразків вин з енотек : Наказ від 27.11.2012 № 731 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z2068-12>.
29. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
30. Про порядок видачі спеціальних дозволів (ліцензії) суб'єктам підприємницької діяльності на виробництво спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів : Положення від 30 липня 1996р. №885. [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
31. Тимчасовий порядок видачі ліцензії на право імпорту, експорту, оптової торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодним, алкогольними напоями та тютюновими виробами : Постанова від 13 травня 1996р. № 493 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/493-96-%D0%BF>.
32. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2008 р. № 957 : Постанова від 17 червня 2015 р. № 426 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/426-2015-%D0%BF>.
33. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2008 р. № 957 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/426-2015-%D0%BF>.
34. Про встановлення розміру мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на окремі види алкогольних напоїв : Постанова від 30 жовтня 2008 р. № 957 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/957-2008-%D0%BF>.
35. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі алкогольними напоями : Постанова від 30 липня 1996 р. № 854 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/854-96-%D0%BF>.
36. Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів : Постанова від 27 грудня 2010 р. №1251 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1251-2010-%D0%BF>.
37. Правила роздрібної торгівлі алкогольними напоями : Постанова від 30 липня 1996 р. № 854 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/854-96-%D0%BF>.
38. Про затвердження Порядку справляння збору та використання коштів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства : Постанова від 15 липня 2005 р. № 587 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1170-99-%D0%BF>.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

39. Про затвердження Порядку видачі дозволу на виготовлення сухих виноматеріалів : Постанова від 24 липня 2006 р. № 1005 [Електронний ресурс]. / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1005-2006-%D0%BF>.

40. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та європейським союзом, європейським півтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16.09.2014, підстава 1678-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).

41. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

42. Шаманська О. І. Особливості системи державного регулювання лікєро-горілчаної та спиртової промисловості в Україні / О. І. Шаманська // Економіка та держава. - 2012. - № 11. - С. 70-72.

References

1. Brekhov, S. S. (2013). Napriamy vdoskonalennia systemy kontroliu za obihom spyrtu ta alkoholnykh napoiv v Ukraini [Areas of improvement the control system over circulation of alcohol and alcoholic beverages in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnogo universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy - Collection of scientific papers of the National University of the State Tax Service of Ukraine*, 1, 14-21. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/znpuudpds__1_4.pdf. [in Ukrainian].

2. Ziburanyi, S. V. (n.d.). *Institutsiine zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti [Institutional support of innovation activity]*. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4316>. [in Ukrainian].

3. Zadorozhna, L. M. (n.d.). *Otsinka stanu institutsiinoho zabezpechennia rozvytku rynku innovatsii v ahraryi sferi [Assessment of the state of institutional support of market development of innovations in agriculture]*. Retrieved from: <http://www.molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/7/14.pdf>. [in Ukrainian].

4. Supreme Council of Ukraine. (1995). *Pro derzhavne rehuliuвання vyrobnytstva i obihu spyrtu etylovoho, koniachnoho i plodovoho, alkoholnykh napoiv i tiutiunovykh vyrobiv: Zakon Ukrainy vid 19 hrudnia 1995 # 481/95-VR [On the state regulation of production and turnover of ethyl alcohol, cognac and fruit alcoholic beverages and tobacco: the Law of Ukraine of December, 19, 1995 № 481/95-SC]*. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].

5. Supreme Council of Ukraine. (2005). *Pro vynohrad ta vynohradne vyno : Zakon Ukrainy vid 16.06.2005 # 2662-IV [On the grapes and grape wine: the Law of Ukraine of 16.06.2005 # 2662-IV]*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2662-15>. [in Ukrainian].

6. Supreme Council of Ukraine. (2001). *Pro pidtverdzhennia vidpovidnosti: Zakon Ukrainy vid 17 travnia 2001 # 2406-III [On confirmation of accordance: Law of Ukraine from May 17, 2001 # 2406-III]*. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2406-14>. [in Ukrainian].

7. Supreme Council of Ukraine. (2015). *Pro tekhnichni rehlementy ta otsinku vidpovidnosti : Zakon Ukrainy vid 15.01.2015 # 124-VIII [About Technical regulations and conformity assessment: Law of Ukraine of 15.01.2015 # 124-VIII]*. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/124-19>. [in Ukrainian].

8. Supreme Council of Ukraine. (2007). *Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 05.04.2007 # 877-V [On Basic Principles of State Supervision (Control) of economic activity: Law of Ukraine of 05.04.2007 # 877-V]*. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-16>. [in Ukrainian].

9. Supreme Council of Ukraine. (2000). *Pro litsenzuvannia pevnykh vydiv hospodarskoi diialnosti : Zakon Ukrainy vid 01.06.2000 # 1775-III [On licensing of certain types of economic activity: Law of Ukraine of 01.06.2000 # 1775-III]*. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>. [in Ukrainian].

10. Supreme Council of Ukraine. (2012). *Pro tsyny i tsinoutvorennia : Zakon Ukrainy vid 21.06.2012 # 5007-VI [On prices and pricing: Law of Ukraine of 21.06.2012 № 5007-VI]*. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>. [in Ukrainian].

11. Supreme Council of Ukraine. (1996). *Pro reklamu: Zakon Ukrainy vid 3 lypnia 1996 # 270/96-VR [On Advertising: Law of Ukraine on July 3, 1996 # 270/96-VR]*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].

12. Supreme Council of Ukraine. (1995). *Pro aktsyznyi zbir na alkoholni napoi ta tiutiunovi vyroby: Zakon Ukrainy vid 15.09.1995 # 329/95-VR [On the excise tax on alcohol and tobacco: the Law of Ukraine of 15.09.1995 # 329 / 95-SC]*. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/329/95-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].

13. Supreme Council of Ukraine. (1996). *Pro zakhyst vid nedobrosovisnoi konkurentsii: Zakon Ukrainy vid 7 chervnia 1996 # 236/96-VR [On protection against the unfair competition: Law of Ukraine on June 7, 1996 № 236/96-SC]*. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].

14. Supreme Council of Ukraine. (1992). *Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia : Zakon Ukrainy vid 19 lystopada 1992 # 2801-XII [The basic legislation of Ukraine on medical care: Law of Ukraine on November 19, 1992 № 2801-XII]*. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>. [in Ukrainian].

15. Supreme Council of Ukraine. (1993). *Pro okhoronu prav na vynakhody i korysni modeli : Zakon Ukrainy vid 15.12.1993 # 3687-XII [On the protection of invention: The Law of Ukraine of 15.12.1993 # 3687-XII]*. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>. [in Ukrainian].

16. Supreme Council of Ukraine. (1997). *Pro bezpechnist ta yakist kharchovykh produktiv: Zakon Ukrainy vid 23.12.1997 # 771/97-VR [On the safety and quality of food products: the Law of Ukraine of 23.12.1997 № 771/97-VSC]*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].

17. Supreme Council of Ukraine. (1996). *Pro stavky aktsyznogo zboru na spyrt etylovyi ta alkoholni napoi : Zakon Ukrainy vid 07.05.1996 [On the rates of excise duty on alcohol and alcoholic beverages: Law of Ukraine of 05.07.1996]*. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/178/96-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

18. Supreme Council of Ukraine. (2001). *Pro standartyzatsiiu: Zakon Ukrainy vid 17.05.2001 # 2408-III* [On Standardization: Law of Ukraine of 17.05.2001 № 2408-III]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2408-14>. [in Ukrainian].
19. Supreme Council of Ukraine. (2001). *Pro metrolohiu ta metrolohichnu diialnist : Zakon Ukrainy vid 11.02.1998 # 113/98-VR* [On metrology and metrological activity: Law of Ukraine of 11.02.1998 # 113/98-SC]. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/113/98-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].
20. Konstytutsiia Ukrainy ukhvalena i vvedena v diiu Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy 28 chervnia 1996 roku. [Supreme Council of Ukraine accepted the constitution of Ukraine on June 28, 1996]. (1996). *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. [in Ukrainian].
21. Korotun, V. I. (n.d.). *Derzhavne rehuliuвання ринку pidaktsyzykh tovariv v umovakh dii Podatkovoho kodeksu Ukrainy* [State regulation of excisable goods market in terms of the Tax Code of Ukraine]. Retrieved from http://www.ir.asta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/191/1/158_IR.pdf. [in Ukrainian].
22. Lysetska, N. M. (n.d.). *Vprovadzhennia yevropeiskykh standartiv aktsyzyznoho opodatkovannia: dosvid dlia Ukrainy* [The implementation of European standards of excise taxation: experience for Ukraine]. Retrieved from: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/180.pdf>. [in Ukrainian].
23. *Ofitsiinyi sait Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy* [Official site of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. (n.d.). www.me.gov.ua Retrieved from: <http://www.me.gov.ua>. [in Ukrainian].
24. *Ofitsiinyi sait Ministerstva finansiv Ukrainy* [The official website of the Ministry of Finance of Ukraine]. (n.d.). www.zakon.rada.gov.ua Retrieved from: <http://www.zakon.rada.gov.ua> www.minfin.gov.ua. [in Ukrainian].
25. *Ofitsiinyi sait Ministerstva aharnoї polityky ta prodovolstva Ukrainy* [The official website of the Ministry of Finance of Ukraine]. (n.d.). minagro.gov.ua Retrieved from: <http://minagro.gov.ua>. [in Ukrainian].
26. *Mytnyi kodeks Ukrainy vid 13 bereznia 2012 # 4495-VI* [Customs Code of Ukraine on March 13, 2012 № 4495-VI]. (2012). zakon3.rada.gov.ua Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> [in Ukrainian].
27. Cabinet of Ministers of Ukraine (2008). *Pro zatverdzhennia haluzevoi Prohramy rozvytku sadivnytstva Ukrainy na period do 2025 roku i haluzevoi Prohramy rozvytku vynohradarstva ta vynorobstva Ukrainy na period do 2025 roku : Nakaz vid 21 lypnia 2008 roku N 444/74* [On approval of Industrial Horticulture Development Programme of Ukraine until 2025 and sectoral Development Programme of viticulture and winemaking Ukraine till 2025: Order of July 21, 2008 N 444/74]. Retrieved from: http://uazakon.com/documents/date_cu/pg_gbwsl/index.htm. [in Ukrainian].
28. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012). *Pro zatverdzhennia Poriadoku stvorennia enotek, zberihannia i vykorystannia zrazkiv vyn z enotek : Nakaz vid 27.11.2012 # 731* [On approval of Enoteca creation, keeping and use of samples of wines from Enoteca: Order of 27.11.2012 # 731]. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z2068-12>. [in Ukrainian].
29. *Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 vid 02.12.2010 # 2755-VI* [The tax code of Ukraine from December 2, 2010 from 02.12.2010 № 2755-VI]. (2010). zakon2.rada.gov.ua Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. [in Ukrainian].
30. Cabinet of Ministers of Ukraine (1996). *Pro poriadok vydachi spetsialnykh dozvoliv (litsenzii) subiektam pidpriemnytskoi diialnosti na vyrobnytstvo spyrtu, alkoholnykh napoiv i tiutiunovykh vyrobiv : Polozhennia vid 30 lypnia 1996r. #885*. [On the order of issue of special permits (licenses) to entrepreneurs of entrepreneurial activity for the production of alcohol, alcoholic beverages and tobacco: Decree of 30 July 1996. #885]. Retrieved from: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. [in Ukrainian].
31. Cabinet of Ministers of Ukraine (1996). *Tymchasovyi poriadok vydachi litsenzii na pravo importu, eksportu, optovoi torhivli spytrom etyl'ovym, koniachnym i plodovym, alkoholnymy napoiamy ta tiutiunovymy vyrobamy : Postanova vid 13 travnia 1996r. # 493* [Temporary procedure for issuing licenses to import, export, wholesale of ethanol, cognac and fruit, alcoholic beverages and tobacco: Decree of 13 May 1996. #493]. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/493-96-%D0%BF>. [in Ukrainian].
32. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015). *Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 zhovtnia 2008 r. # 957: Postanova vid 17 chervnia 2015 r. # 426* [On Amendments to the Cabinet of Ministers of Ukraine of October 30, 2008, #957: Decree of June, 17 2015, #426]. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/426-2015-%D0%BF>. [in Ukrainian].
33. Cabinet of Ministers of Ukraine (2008). *Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 zhovtnia 2008 r. # 957* [On Amendments to the Cabinet of Ministers of Ukraine of October, 30, 2008 #957]. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/426-2015-%D0%BF>. [in Ukrainian].
34. Cabinet of Ministers of Ukraine (2008). *Pro vstanovlennia rozmiru minimalnykh optovo-vidpusknykh i rozdrubnykh tsin na okremi vydy alkoholnykh napoiv : Postanova vid 30 zhovtnia 2008 r. # 957* [On establishment the minimum wholesale and retail prices for some types of alcoholic beverages: Decree of October, 30, 2008 #957]. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/957-2008-%D0%BF>. [in Ukrainian].
35. Cabinet of Ministers of Ukraine (2008). *Pro zatverdzhennia Pravyi rozdrubnoi torhivli alkoholnymy napoiamy : Postanova vid 30 lypnia 1996 r. # 854* [On approval of rules for retail trade in alcoholic beverages: Decree of July, 30, 1996 #85]. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/854-96-%D0%BF>. [in Ukrainian].
36. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010). *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vyhotovlennia, zberihannia, prodazh marok aktsyzyznoho podatku ta markuvannia alkoholnykh napoiv i tiutiunovykh vyrobiv : Postanova vid 27 hrudnia 2010 r. #1251* [On approval of the regulations of manufacture, keeping, sale of excise duty stamps and marking of alcoholic beverages and tobacco: Decision of December, 27, 2010, #1251]. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1251-2010-%D0%BF>. [in Ukrainian].
37. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010). *Pravyi rozdrubnoi torhivli alkoholnymy napoiamy : Postanova vid 30 lypnia 1996 r. # 854* [Terms of retail trade in alcoholic beverages: Decree of July 30, 1996, # 854]. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/854-96-%D0%BF>. [in Ukrainian].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

38. Cabinet of Ministers of Ukraine (2005). *Pro zatverdzhennia Poriadku spravlennia zboru ta vykorystannia koshtiv na rozvytok vynohradarstva, sadivnytstva i khmeliarstva : Postanova vid 15 lypnia 2005 r. # 587 [On approval of order collection and use of funds for the development of viticulture, horticulture and hop: Decree of July, 15 2005 # 587]*. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1170-99-%D0%BF>. [in Ukrainian].

39. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006). *Pro zatverdzhennia Poriadku vydachi dozvolu na vyhotovlennia sukhykh vynomaterialiv : Postanova vid 24 lypnia 2006 r. # 1005 [On approval of the permission for the manufacture of dry wine: Decree of July 24, 2006 # 1005]*. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1005-2006-%D0%BF>. [in Ukrainian].

40. Uгода pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniei storony, ta yevropeiskym soiuzom, yevropeiskym pivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. [The Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, European community of Atomic Energy and their Member States, on the other side.]. (n.d.). www.kmu.gov.ua Retrieved from: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf). [in Ukrainian].

41. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 [The Civil Code of Ukraine of 16.01.2003]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. [in Ukrainian].

42. Shamanska, O. I. (2012). Osoblyvosti systemy derzhavnoho rehuliuвання likero-horilchanoi ta spyrtovoi promyslovosti v Ukraini [Features of the system of state regulation of liqueur-alcohol and alcohol industry in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava - Ekonomika ta derzhava*, 11, 70-72. [in Ukrainian].

Надійшла 24.09.2015